Ч. 238 Субота 21 жовтня (3 падолиста) 1900. Рік X

Виходить у Львові що дня крім неділь і празників руских) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої".

Передплата у Львові: в агенциї дневників пасаж Гаусмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік К. 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . „ —·40
Поодиноке число 2 с.
З почтовою пересилкою:
на цілий рік К. 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . „ —·90
Поодиноке число 6 с.

Вісти політичні.

(Рух виборчий. — Ворохобня в Ішпанії.)

О. Ал. Танчаковский оповіщує в „Ділі", що др. Давидович, судия в Перемишлянах заявив єму, що відступає від своєї кандидатури, а передвиборчі збори, які скликали селяни на день 2 падолиста до Перемишлян, скликали на власну руку без участи дра Давидовича. — В Старім Самборі відбудуть ся дня 6 падолиста ві второк перед сьв. Дмитром о 12 год. в полудне передвиборчі збори. Поставлений на з'їзді відпоручників зі всіх чотирох повітів в Самборі дня 25 жовтня кандидат з IV. куриї виголосить свою політичну віроісповідь. Просить ся о найчисленнійшу участь Всч. отців духовних, міщан і селян, щоби наші наради принесли хосен для народної справи.

З Ішпанії наспіла вість, що там вибухла ворохобня Карлістів. В Катальонії появили ся узброєні відділи, а правительство каже, що то карлісти. Противно в карлістівских кругах говорять, що Дон Карльос не стоїть в ніякій звязи з сим рухом. Так здає ся і єсть. Як би то були карлісти, то правительство, котре має на провінциї 10.000 войска далоби собі легко раду з карлістами. Впрочім Дон Карльос стратив вже давно вплив, а коли ворохобня держить ся, то єї піддержують републикани і социялісти. Нинішні Ішпанці інтересують ся мало справою особистою, нема також таких клерикалів, що піддержували би як давнійше Дон Карльоса, бо нині аґітация републиканьска і социялістична ослабила клерикалів. Катальонія єсть одною з найбогатших провінций, населенє там найтверезійше і найбільше образоване. Катальонці з давен давна були противні мадридскому правительству; отже здає ся, що там вибухла републиканьска революция а правительство старає ся то утаїти, і складає вину на Карлістів.

Посольске справозданє п. Барвіньского.

З Залозець пишуть: Дня 29 жовтня прибув до нашого міста посол Барвіньский, щоби перед виборцями судового округа залозецкого здати справу із своєї діяльности в соймі і в раді державній. Остатний раз був п. Барвіньский в Залізцях в р. 1895, а о скілько память тутешних людий сягає, ніхто з его попередників до нашого міста ніколи не являв ся і не здавав справи з посольскої діяльности. Рада громадска тутешна, що мала тілько доказів щирої опіки п. Барвіньского для справ нашого міста, ухвалила на остатнім своїм засіданю взяти корпоративно участь в зборах скликаних п. Барвіньским на день 30 жовтня і в тій ціли відступити єму салю ради громадскої. Окрім рідних і міщан тутешних прибуло з околичних сіл до 80 селян, котрі мусїли вже тиснути ся також в прилеглих сінех. Явило ся також місцеве духовеньство, а замісцеві деякі надіслали оправданя. П. Барвіньский відкрив збори і подякував за труд прибувшим та просив, щоби збори вибрали предсідателя для проводу нарадам і щоби по его справозданю кождий, що має яке бажанє, або запитанє, зовсім щиро і отверто се висказав. Предсідателем збору вибрано бурмістра тутешного п. Питляра, а заступником кс. дра Яроша, тутешного приходника. В більше як двогодиннїй бесїдї пояснив п. Барвіньский важнійші закони ухвалені від р. 1895 (коли остатний раз здавав тут справу), як закон податковий, цивільний, закон о відписуваню ґрунт. податку наслідком елементарних шкід, відтак обговорив начерки законів внесені в новій раді державній 1897 і склад нової ради (V курия), пояснив справу австро-угорскої угоди і язикової розпорядки та викликану ними обструкцию, а на останку важнійші справи в делеґациях і соймі і подрібно деякі справи заступованих ним повітів (будову доріг, школи і т. п) і міста Залозець. При кінци розділив п. Б-кий деякі свої бесіди передруковані з стеноґрафічних протоколів сойму, ради державної і делеґаций, щоби виборці могли переконати ся, коли, як і про що промавляв їх посол.

Зібрані вислухали сего справозданя з великою увагою, почім начальник громади, міщанин Питляр вніс, щоби послови висловити довіріє і поставити его знов кандидатом при надходячих виборах до ради державної. Збори ухвалили одноголосно се внесенє. Відтак виборці з ріжних сторін представляли послови свої потреби, а иньші, як з Тростянця, з Ренева і пр. дякували послови за поміч, яку їм

НЕСЬМІЛИВИЙ.

(З француского — Л. де Тінсо.)

I.

Той бідачиско, Ахіль Дюпарк, то дуже несьміливий чоловік; нехай би лиш подивила ся на него яка людина, то він вже не знає, що з собою робити. Що я кажу? Якась людина? Він коли вийде на поле на польованє, і якась куропатва перебіжить єму попід ноги, а его вірний псиско з піднесеною лабою подивить ся на него, як він прикладає рушницю до ока — то він вже знає наперед, що схибить — а з него добрий стрілець! — але він, бачите встидає ся свого власного пса.

Як би він не був такий несьміливий, то був би найвідважнійшим чоловіком в сьвіті. Я сам видів, як він в Дієп, на якої чверть милі далеко з моря тягнув майже неживе тіло величезного офіцира від кавалериї, котрий мало що вже не утопив ся; мусів добрих десять минут бороти ся з тим чоловіком, а филі ішли дуже високо. Аж до греблі ішло все добре. Але коли підплив вже близько і побачив яких двіста людий, що стали плескати в долоні, то его взяв такий страх, що не богато бракувало а був би таки назад вернув ся, щоби не мусів перед тілько людьми вилазити на беріг, та був би може виліз де аж на пустім побережу Англії

Він поєдинкував ся, і забив свого противника; а на всякий случай погиб той від рожі, яка кинула ся на нім в наслідок того, що Ахіль его покалічив шпадою. Але наш приятель заявив таки зараз, що вже більше ніхто не намовив би его до того, щоби він бив ся з другим при чотирох сьвідках, котрі повитріщували очи на него так, як би на яку диво-вижну зьвірину. Коли би знову бив ся, то хиба вже без сьвідків.

А що з него був красний хлопака, то був би міг мати всїлякі пригоди. як і кождий иньший, ба навіть і більше. Таже кажуть навіть, що можна би легко позапихати всі кути в Новім мості плащами, які лишив в руках невірних а бодай красних дам, котрі лиш для него хотіли бути красними. Або й то — але мені здає ся, що то вже чиста злоба — що тота однісенька, яка може колись стала ся его жертвою, була сліпою. Впрочім може бути, що она лишь удавала, що недовиджує, таже звістно аж надто добре, що такі історії завсігди прикрашують.

Нещасте хотіло, що він дуже вчасно стратив своїх родителів, і виховував ся аж до 19 року на селї у своєї тети, котра его дуже любила. Тої доброї жінки брала ся чиста розпука, коли він близше як на пятнайцять метрів здалека дивив ся коневи на заднї копита або приглядав ся ставкови в городі.

Аж до того часу не сходив ся він з ніким, лиш з тою старенькою дамою, місцевим парохом і з домашним учителем, котрого оста точно викинули з хати, бо він одного дня — а він тогди забув був свої очиці — поцілував панью замку, в тій добрій вірі, що то покоївка, котра любила чемність і знала ся на чемности.

В кілька днів опісля померла тета від паралїжу, мабуть внаслідок того превеликого дива, яке викликав в ній напад домашного учителя. Ахілеви дістало ся в спадщині велике майно, і его взяла ся таки розпука, коли рада родинна проголосила его повнолітним, і він тепер знайшов ся в тім примусовім положеню виступити зовсім самостійно. Можна собі подумати, кілько він натерпів ся, коли мусів особисто зносити ся з посесорами, торговельниками дерева, нотарами та урядниками з реґістратури Він таки зараз переніс ся до Паража, але не длятого, щоби там може гуляти, як би то я зробив на его місци, або й неодин иньший, лиш длятого, щоби там сховати ся. Люди з провінциї, бачите, все ще гадають, що в Парижи можна сховати ся.

Але того доброго чоловічка зараз знайшли, а так само і его 45.000 франків річної ренти, та й розуміє ся, що зараз стали сипати ся приятелі як би дощ; але то був дощ, котрий борзо висихав. Одного з тих приятелів ошоломило злощасне поведенє нещасливого Дюпарка; другі, що позичили у него гроший гадали, що найліпше держати ся здалека, а то було несправедливо, бо Ахіль був би радше заставив свій годинник, а не зажадав особисто хоч би й від Ротшильда випозиченя гроший.

Отже той нещасливий був відданий безпощадно в руки батьків і материй, що мали доньки на відданю. Отже в 23 році мав він вже не менше лиш сімнайцять партий. Коли его яка мати, ніби то лиш з прихильности для

висьвідчав при будові церков, в справах шкільних, громадских і т. д. О годині 3 відбув ся обід, даний в честь посла радою громадскою, в якім взяли участь місцеві сьвященики і інтелїґенция, радні і деякі селяни. Се є найліпшим доказом, що селяни і міщани нашого судового округа уміють оцінити реальні придбаня, якими може виказати ся пан Барвіньский і що аґітация, розвинена в тих сторонах о. Зельским (розкидане памфлетів проти п. Барвіньского), нетілько не найшла послуху, але всї бачать, що контркандидат воює ненавистию, пристрастию і неправдою, а звісно: неправдою сьвіт перейдеш та не вернеш ся!

Новинки.

Львів дня 2-го падолиста 1900.

— **Іменованя.** Президия краевої дирекциї скарбу іменувала старшого комісаря скарбової сторожи II. кл. Мих. Русина і концепістів скарбу: Йос. Заблоцкого, Йос. Косцюшка, Меч. Прашіля, Едм. Комана, дра Як. Богина; Леоп. Брема, Войсл. Кука, Юл. Галатка, Тад. Роґуского, Льва Чачковского, Стан. Обжуда, Леоп. Скуревича, Тому Розума і Едв. Шамоту комісарями скарбу в IX. кл. ранґи, а концептових практикантів скарбу: Едв. Вайґля, Ів. Намачиньского, Людв. Добжиньского, Леона Ґеттера, Альфр. Альбрихта, Вікт. Брайта, Йос. Сідлецкого, Володисл. Расіньского, Дан. Кляйнмана, Людв. Осуховского і дра Йос. Вненка концепістами скарбу в X. кл. ранґи для служби при управляючих властях скарбових; — дальше іменувала концепістів скарбу: Льва Шведзицкого, Ів. Врубля, Стан. Грушецкого, Сим. Отта, Ант. Буска, Стан. Авґустиньского, Йос. Маначиньского, Макс. Найгофа, Ів. Годека, Войт. Оґоржалка, Володисл. Гелчиньского, Ів. Влощиньского, Ферд. Вишневского, Каз. Вейнара, Норб. Шпета, Мих. Павлицкого, Жигм. Пакоша, Володисл. Ґрайса, Тад. Пшевлоцкого, Йос. Ясовича, Йос. Кубеца, Кар. Шмідта, Льва Товарницкого, Меч. Маєра, Кар. Суровку, Фел. Клодницкого, дра Генр. Яборского, Йос. Петца, Пав. Скурноґу, Стан. Нича, Фр. Міку, Теоф. Марку, Володисл. Фішера, Юл. Сальваха і дра Ів. Валїґурского податковими інспекторами в IX. кл. ранґи, а концептових практикантів скарбу: Никод. Коперского, Стан. Кавдельку, Стан. Іґліцкого, Зен. Микулиньского, Каз. Завішу, Ів. Гречаньского, Брон. Валїґурского і Богусл. Ясеньского концепістами скарбу в X. кл. ранґи для податкової служби першої інстанциї.

— **Інавґурация шкільного року** в новопоставленім у Львові жіночім учительскім семинари відбула ся — як ми вже писали —ві второк о 11-ій годинї перед полуднем. В гарно прикрашенїй сали нового будинку заняли почесні місця: краевий маршалок ґр. Баденї, о. архиепископ Ісакович, о. мітрат Туркевич, президент міста Малаховский, віцепрезидент шкільної ради др. Бобжиньский, шкільні радники Дзедзицкий і Барановский, інспектор Товарский, шкільний референт Намістництва Залеский та ще кілька членів шкільної ради краевої і директор заведеня п. Зубчевский. Понизше засів учительский збір семинариї, а салю заповнила битком шкільна молодїж в числї около півтреги сотки. Торжество розпочало ся посьваченем води о. мітратом Туркевичем, почім о. епископ Вебер при олтари поставленім в сали відправив Службу Божу і посьвятив цїлий будинок. По довершенім посьваченю забрав голос п. Бобжиньский і в короткій промові зазначив цїль шкільництва, его розвиток, підніс значінє учительства для просьвіти народу та для добра суспільности і оголосив отворенє семинариї. По нїм промовляв директор Зубчевский та звернув увагу на становище, яке женщина займає нинї серед суспільности та при кінци вніс многолїтствіє для Монарха. Хор семинаристок відсьпівав австрийский гимн по польски і по руски, почім одна зі семинаристок п-на Вайдівна промовляла іменем товаришок по польски а п-на Витвицка по руски. Вкінци забрав голос о. архиепископ Ісакович, пригадуючи на покликанє женщини до високих цїлий та про обовязки, які она має сповнити для добра загалу та кінчаючи свою бесїду, поблагословив зібраних. На тім покінчило ся торжество інавґурациї.

— **Рускі путники** прибули до Риму дня 26 жовтня і станули кватирою разом з оо. епископами Шептицким і Чеховичем в готели анґлїйско-американьскім. Другого дня оба оо. епископи, оо. мітрати Волошиньский, Фацієвич і Білецкий відправили службу Божу над мощами бл. п. митр. Йос. Сембратовича в каплиці Пропаґанди і відвели їх до крипти при тїй каплици на вічний супочинок. На богослуженю явили ся всї паломники і богато Італїянців. По похоронах всї рускі паломники під проводом Преосьв. епископа Шептицкого звиджували римскі церкви. Дня 28-го жовтня по Службі Божій кардинал Ледоховский приняв руских паломників на довшій авдиенциї, а другого дня були всї на авдиенциї у Сьвятїйшого Отця.

— **Іконостас в церкви при „Народнім Домі“ у Львові** вже цїлковито з обох сторін позолочений, полякированый а руштованє розібранє. Ікони в роботї.

— **Станислав Щепановский,** звістний польский писатель і парляментарист, помер вчера в в Навгайм, в Нїмеччинї.

— **Галицка каса щаднича** оповіщує: Роздача нагород (з черги 33) домовим слугам мешканців міста Львова відбуде ся дня 31-го грудня 1900 о 10-ій годинї перед полуднем в Дирекциї галицкої щадничої Каси. О сї нагороди можуть старати ся слуги родом з Галичини та Великого Княжества краківского, коли виказуть ся службовою книжкою та докажуть, що у того самого служб одавця, від котрого о нагороду старають ся, або у его родини служили у Львові без перерви не меньше як 15 літ, а з сих найменьше послідні 3 роки. Навіть слуги, котрі перед 6 лїтами одержали нагороду, можуть знова старати ся тепер о нагороду, коли через тих 6 лїт у того самого службодавця або по смерти сего у его родини мешкаючої у Львові, зістають в дальшій службі. Кождому слузї, котрий з такою книжочкою зголосить ся і висші лїта служби докаже в канцеляриї галицкої щадничої Каси, видасть ся друкований бланкет просьби, який по відповіднім виповненю вказаних рубрик службодавцем та приналежним урядом парохіяльним, в тій самій канцеляриї треба віддати найдальше до дня 1 грудня с. р., позаяк пізнїйші зголошеня не будуть увзглядненї. Хто в назначенім дни особисто не відбере признаної ему нагороди, або не подасть причини, чому не явив ся в назначенім речинци, припише сам собі вину, коли відкажуть ему нагороди.

Телеґрами.

Відень 2 падолиста. Грецкий король зложив вчера Цїсареви візиту. Вечером відбув ся двірский обід в честь короля.

его, запросили его на обід, то що він робив? Замість знайти собі якусь вимівку, ось що нїби его тета занедужала, або що він кандидує на посла на провінциї, що вибухнув огонь, та знищив ему всї меблї і одїж, то той нещасливий приймав запрошене, бо — бо не мав сьмілости відказати. А коли ему відтак якась мати по двох недїлях і многих обідах сказала зі сльозами в очах: Ах, любий пане Дюпарк, я мусїла би Вас ненавидїти, як би Ви украли менї серце моеї доньки! — то Ахіль спустив тогди очи в землю як дитина, котра зробила щось злого; але хоч би его й убив, то він би не відповів: Ваша прихильність моя панї, есть дорога для мене, і я нїколи не зроблю щось такого, щоби єї у Вас стратити“. — На щастє знайшла ся друга мати, котру то гнївало, що добра партия дістала ся в руки конкурентки і попсовала все тими способами, яких уживає ся при подібних нагодах.

II.

То було несправедливо, коли я сказав, що Ахіль Дюпарк не мав приятелів. Він мав одного, навіть дуже доброго, що називав ся Поль де Люзенак, а котрий лише що заслужив собі при маринарскій піхотї перші еполети. Они познакомили ся при згаданім повисше поединку, хоч Люзенак був сьвідком противника.

Оба мужчини були собі зовсім противні. Офіцир був чоловіком холодним, енерґічним, міг завсїгди запанувати над собою і був для свого приятеля щирим а іменно безкористовним дорадником, або як він сам говорив „бистроумним дорадником“. Він охоронив мошонку Ахіля від Бог знає кілько позичок, а его палець від тількож слюбних обручок.

Ахіль мав дві рідкі вже нинї прикмети: несьміливість і вдячність і не робив нїчого не спитавши Люзенака. Лиш звичайно питав его тогди, коли вже стало ся було нещастє або було вже дуже близьким.

Так звірив ся він одного разу, що подав якомусь Корабефови, котрий „робив інтереси на біржи“, адресу свого нотаря.

— Ай, ай! Сказав Люзенак і зморщив чоло. Чи не хочете і Ви грати на біржи?

— Нї, нї! Я не до такої розривки.

— То може той біржевик чує потребу наповнити свою порожну кишеню і числить на Вас?

— Зовсїм нї: він каже, що він дуже богатий і жиє впрочім досить по великопаньски.

— То може хоче купити у вас яку маетність?

— Нї; але — він має доньку —

— Добре! — сказав Люзенак і вхопив за капелюх. — То Ви вже станули аж у нотаря! Ну, добре; але то вже був найвисший час! Чи дасте менї слово, що не вийдете за поріг аж доки я не верну? Бо як так дальше піде, то заким я верну, Ви будете вже жонаті. — А колиж вернете? — За дві години і то зі всім, що розвідаю. Отже згода? — Добре доки аж не вернете. Але я Вам кажу наперед, що справа вже дуже —

— Менї то байдуже, чи справа вже дуже далеко поступила чи нї, але скоро Ви попали ся в сїтку, то вже досить. Отже до звиданя!

Люзенак не так борзо вернув, як обіцяв ся, але коли прийшов, був дуже задиханий. — Приношу Вам дві новини — сказав він — перша, що мене покликали і що я мушу зараз з моєю компанією виїзджати до Тонкіну.

— Так! А колиж їдете?

— Завтра рано. — Завтра рано! Мій Боже! А щож буде зі мною? — Та й я то само себе питав ся. Але на всякий случай не будете зятем Корабефа. Ось моя друга новина і певно: що Ви такої не сподївали ся: Ваш пан Корабеф має дуже злу славу. Его жінка була кухаркою у якогось старого банкіра, котрому було на імя Фавстин. А що до панни Фавстини (той банкір держав єї до хресту) то менї казали, що она досить симпатична, але й досить легка особа. Тепер вже зрозумію, що Ваша несьміливість не була нїякою перешкодою супротив неї. — Таки дїйство так — сказав бідний Ахіль і зітхнув — я був зараз у них як би у себе дома. — Я то вірю. Але тепер поговорім на розум. Хто знає, чи я вже верну, а не хочу лишити Вас в руках такої родини. Або хиба Ви готові платити довги за Вашого тестя або може ще й носити ему печені курята до кріміналу?

— Нї, нї! — відповів Дюпарк в моральнім обуреню і встав. — Коли нї, то напишіть до Карабефа сих кілька слів. Напишете? Добре; я диктую:

„Мій пане! Довідую ся як-раз, що мій нотар дістав страшенної хрипки так, що не може з нїким розмавляти. Будьте ласкаві і не трудїть ся до него, аж довідаєте ся від мене, що він вже може зовсїм добре говорити“.

То занадто делїкатно для того чоловіка — сказав Ахіль дуже обурений. — Я сам до него напишу, а побачите як. Або може ще й в рукавички убрати ся, щоби виступити як потреба против такого мантїя, котрий свою погань хоче дїлити з чоловіком чести? — Нї, нї, — сказав Люзенак — вистане й сего листу. — А мене, чим більше над тим думаю, таки аж охота бере взяти палицю та потягнути его кілька разів по хребтї перед біржею. — Успокійте ся мій любий. Пересада завсїгди то злий знак. Послухайте мене. Вложіть сей лист до куверти і пішліть, а на другий раз будьте осторожнїйші. — Коли вже лист був готов, приятелї попращали ся, бо Люзенакові хвилї були

Преторня 2 падолиста. Як доносять, іде Бота на чолі сильного відділу до округа Кенвард, звідки має розпочати нову війну против Анґлійців.

Берлин 2 падолиста. Правительства Франциї і Сполучених Держав пристали на англійско-німецкий договор. Лише на третю точку пристали з застереженем.

Льондон 2 падолиста. Робертс доносить, що під Бетлеґемом побили Анґлійці Бурів.

Переписка зі всіми і для всіх.

Просимо не присилати ані марок листових ані карт кореспонденцийних, бо листовно не відповідаємо нікому.

Із. Пилип. в П.: 1) Кождий, отже й підофіцир від жандармериї, коли хоче старати ся о посаду інспектора поліциї в однім із 31 міст обнятих законом, мусить здавати іспит перед комісиєю визначеною до того Виділом краєвим, а подане треба вносити до Виділу краєвого а не до Намістництва. Однакож доси практикує ся ще декуди так, що посади ті надають і без іспиту, але як де, з застереженем, що кандидат здасть іспит. Зависить богато від того, щоби маґістрат прийняв. — 2) Курс для писарів громадских тревае 4 місяці з наукою 6 годин на день. Наука відбуває ся у Виділі краєвім. Курс зачинає ся тогди, коли Виділ краєвий оголосить то в часописях. Доси ще такого оголошеня не було. Приняте зависить від Ради повітової, на котрої руки треба подавати до Виділу краєвого, а від котрої можна також дістати запомогу на удержане підчас курсу, а остаточно від Виділу краєвого. Запомога, розуміє ся, зависить від фондів дотичної Ради повітової. Першеньство мають ті, що подають ся на власний кошт, в другім рядї ті, що мають запомогу від Ради повітової. До подання треба долучити: 1) сьвідоцтво скінченої народ. школи; 2) опис житя; 3) сьвідоцтво моральности від громади, потверджене парохом і староством. — 3) Не знаємо о якій катар Вам розходить ся, бо бувають всілякі катари: катар носа, жолудка, кишок, проводів віддихових. Катаром або нежитом називаємо взагалі всї запаленя болонок слизових або т. зв. слизниць. На звичайний катар носовий найлїпше не робити нічого лиш держати ся тепло і полокати ніс теплою водою, в котрій розпустити дрібочку соли (1 процент). При сильнїйшім катарі треба уважати, щоби не перестудити ся, і щоби він не пересунув ся на очи або уши та на яму чолову. Иноді уживають при великім катарі носа слідуючого ліку: в одній фляшинції 5 ґр. найчистійшого карболевого квасу і 15 ґр. спіритусу; — в другій 5 ґр. сальмякового спіритусу і 10 ґр. парогоненої (дестильованої) води. При ужитку пускає ся з кождої фляшинки по кілька капель до порожної склянки, замикає ся очи і вдихає ся устами і носом. — **Мих. Горб. в Сад:** Годї нам тут дати Вам докладне поясненє о банках і інтересах, якими они займають ся. На то суть специяльні книги. Однакож коротенько будемо старати ся дати Вам маленьке понятє о тім, але й то лиш частями, бо всего нараз годї написати. Отже читайте уважно і запамятайте собі: (I) Початок банків сягає мабуть аж до тих часів, коли вибивано перші гроші. Коли то було, годї знати, але певно, що вже стародавні Єгиптияни та Фенікіяни вибивали гроші; опісля Греки, котрі вели велику торговлю і збивали маєтки. Тогди показало ся особливо у Греків, що потреба ховати десь гроші безпечно. Отже складано їх в сьвятинях, тим радше, що они там були не лиш безпечні, але й були під рукою, бо при сьвятинях відбували ся звичайно і торги подібно як ще й нинї у нас на відпустах. В Малій Азиї служила сьвятиня божка Аполлона за банк; подібно сьвятиня в Олімпії, а що в єрусалимскій сьвятини залагоджувано також грошеві інтереси — се знаємо в біблії. Найбільші інтереси робили банки в Атинах в Грециї; они міняли гроші і позичали та казали собі платити за то величезні проценти. Римляни ще більше займали ся такими справами, бо они вже торгували грішми. — В торговли з заграницею вибивані гроші не мали значіня, бо ніхто на них не розумів ся і не знав їх вартости отже не хотів брати. Для того купці носили з собою груди золота або срібла, відрізували по куснику, відважували і так платили. Щоби же одні других не ошукували то вишукувано таких людий, котрі розуміли ся на вартости металів і гроший і тих брано до помочи. Так настали оцінителі і міняльники. Були то звичайно богаті люди, котрі мали у себе всілякі гроші, яких кому було потреба. Они виходили на торги і ярмарки з грішми, виставляли їх на столї або таки на лавці, званій по італїяньски та німецки „банка (банк)“ і від того пішла назва „банк“ на теперішні заведеня банкові. Перші того рода банки були в Льомбардиї, Венециї та в Ґенуї. Декотрі банки в Льомбардиї брали також застави на позичку і длятого то ще нинї заставничі банки називаємо льомбардами. Міняльники скоро вже раз взяли ся до того інтересу, мусїли мати великі капітали а в слід за тим мусїли і о то старати ся, щоби ті гроші були у них безпечні; они і ховали гроші безпечно і оплачували сторожів, котрі пильнували. Купці зрозуміли длятого, що далеко лїпше і безпечнїйше віддавати гроші на сховок до такого міняльника, як держати їх у себе або возити ся з ними. Отже складали гроші а міняльник видавав їм тогди поквітоване. Так настали банки складові або так звані банки депозитові. Але купці, що жили в однім місті разом, зміркували борзо, що замість брати свої гроші від міняльника (тепер же з банку), платити собі, обчисляти ся, і відсилати остаючі знов до банку, то лїпше написати лиш до банку квіт, нехай він виплатить другому купцеви. Банки тогди завели для кождого купця книжку і записували: одному, що він виплатив тому а тому тілько а тілько; другому, що він дістав тілько а тілько і т. д. В той спосіб настали так зв. джірові або жірові банки („джіро“ єсть слово італїяньске — giro — і значить тілько що „круг“, округ“, бо того рода інтереси були обмежені на якийсь круг купців. — (Дальші відповіди пізнїйше).

(Просимо присилати питаня лиш на імя редактора Кирила Кахникевича, а не присилати ані марок, ані карт кореспонденцийних до відповіди.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

почислені. Вийшли оба разом, один пішов до міністерства маринарки, а другий пошукати послугача, котрий би заніс той лист, що мав его розлучити на завсїгди з Фавстиною Корабеф.

III.

Похід в Тонкінї скінчив ся, а оба приятелї не мали ніякої звістки о собі; може їх почта не доходила, а може таки не писали до себе, що буває і межи найлїпшими приятелями.

Люзенак став капітаном і одного красного вечера станув в Тульонї, а звідси за вісїм днів приїхав до Парижа. В дві години опісля був вже в театрі. Та й не диво́ця; хто був 4 до 5000 миль далеко від Франциї, думав собі нераз: Ах, що я би дав зато, коби я так сего вечера міг насьміяти ся в театрі! — Коли виходив стрітив в присїнку невірного Ахіля, що ішов попід руку з якоюсь дуже красною дамою. Оба приятелї привитали ся дуже сердечно, а дві мінути розмови вистало, щоби Ахіль представив Люзенакови свою жінку — бо то була его жінка — і щоби его запросив на другий день на снїданок. Офіцир із скромности не хотів приняти запрошеня, але пані Дюпарк кількома словами так додала ему охоти, що він не міг вже відмовити, а свому приятелеви шепнув борзенько до уха:

— Там до чорта, мій любий, ґратулюю Вам! Ви знайшли собі, видко, якусь перлу!

При снїданку могло молодій жінцї і її гостеви здавати ся, що они знають ся вже цїлий вік. Пані Дюпарк мала духа а бодай дідчий язик і спору дозу кокетериї. Капітан був в золотім гуморі, особливо коли ще випив кілька чарок лїкеру. Пані Дюпарк аж клала ся від сьміху, коли він став розповідати свої історії, особливо тоті о її чоловіцї. Люзенак заохочений добрим гумором і красними очима панї дому числив на великий успіх і сказав наконець: Моя панї, Ви того й не здогадуєте ся, а таки то правда; як би не я, то Вас би тут не було.

— Мій Боже! — відозвала ся молода жінка. — Того вже дійстно за богато! Ви ще готові може сказати, що висватали мене за Ахіля. — То ні, але перед двома роками я бодай не допустив до того щоби він оженив ся з другою.

— Ей же! Дійстно? А мій хитрий чоловічок ніколи тим не похвалив ся передомною. Розкажіть же менї.

— Дуже радо, але лиш з пропущенем імен. Отже подумайте собі, моя панї ..

В сїй хвили почув Люзенак, як его приятель, котрий якось дивно видивив ся на него, став его під столом з цїлої сили штуркати ногою. Він зрозумів, чи може бояв ся зрозуміти, а що він яко Ґасконець мав великий талант до видумок, то его історія була чисто видумана. Дівчина, з котрою Ахіль мало що не оженив ся, була шляхотского роду, сирота, вихована в монастири, котрої цїлий маєток були лиш її документи. Тота історія здавала ся пані Дюпарк якоюсь дуже нудною; він стратив гумор, удав, що має з кимсь зійти ся і виніс ся як найскорше. Ахіль пригадав і собі, що мусить десь іти та пішов з Люзенаком.

Коли були вже на пятьдесять кроків від дому, спитав той его: — То Ви оженили ся з панною Корабеф?

— А вжеж — відповів Ахіль і спустив голову в долину; а коли капітан хотів его лишити і піти собі куди инде, той его затримав і сказав: Будьтеж ласкаві та послухайте! Ах, коби ви знали! Все завязало ся було на мене. Коли я перед двома роками розійшов ся був з Вами зі звістним листом в кишені, хотів я знайти якого послугача, бо менї здавало ся, що лист почтою спізнить ся. Нещастє хотіло, що десь ані одного послугача не було видко. Тогди прийшло менї на гадку, що я мушу іти попри дім Корабефів, отже я постановив віддати той лист сторожеви, щоби він его передав. Послухайтеж тепер моєї біди. Як-раз коли я дзвоню на сторожа, виходить цїла родина в дому. Можете собі подумати, в якім клопотї я знайшов ся. Видять лист у мене і хотять знати, до кого він заадресований — а я волїв би був стрілити собі кулею в лоб. Коротко сказавши, пані Корабеф видить моє заклопотанє і каже: Ах який же то несьміливий чоловік! Пише, коли преці потребує лиш сказати. Ходи до мене, моя дитинко: Фавстина твоя! І я опинив ся в обнятях тої велит баби, моєї будучої тещі. В шість неділь опісля був я вже жонатий. А тепер — скажіть, що Ви би зробили на моїм місци?

— Нїчо — сказав Люзенак — Ви також жертва Тонкіну, яких богато. Ще лиш одно слово: Ваш тесть певно зруйнований, чи збанкротував?

— Деж там, противно — відповів муж Фавстини — виграв гроші і тепер сидить на селї а моя теща то окраса своєї громади, єсть опікункою бідних. — Знаменито! А старий, нежонатий банкір? — Той помер. — То мусите менї близше розповісти. — Так, але перед тим, то Ви би могли були запхати мене в добру біду своїми історіями. Щастє ще що я якось вилабудав ся.

— О, — закінчив Люзанек поважно — Ви всюди вилабудаєте ся, мій друже. Маєте щастє, таке щастє, як той, що повис на шибеници. — Ах, мій любий, шибениця єсть ще лиш в Анґлії.

З друкарнї В. Лозиньского — під зарядом В. І. Вебера. (Телефона число 569).